

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rekopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Lisi
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 26
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 1. aprila 1925.

Št. 13.

Brezposelnost.

Pravcata nadloga za kmetško ljudstvo so dandanes brezposelni in posebno kraji ob cestah so hudo prizadeti. Brezposelni, večinoma Nemci z Dunaja in Zgornje Štajerske so se vlili kot povodnj na deželo ter prosjačijo od hiše do hiše. V hišah v bližini velikih cest si ti prosjaki kar eden za drugim vrata podajajo in nič ni nenavadnega, če jih pride deset na en dan. Človek bi še ne rekel toliko, ako bi v resnici prosjačili, ponižno kot se prosjaku spodobi. A moderni rokovnjač stopi v hišo oblastno, temnega obraza in zahteva to in ono. Obnaša se v hiši kot da bi bil gospodar in kaj slabega, ali kar mu ni po všeči, ne vzame. Zahteva navadno meso, klobase in pijačo, črnega kruha samega ne mara. Zgodilo se je, da so mu v hiši, kjer sami ne živijo v obilici, dali kos kruha, a ga je vrgel po tleh.

Vidimo večinoma le mlade ljudi od 18 do 25 let, ki se potepajo po deželi. O delu nič ne vedo, slišati in če primejo tu in tam včasih za kako lahko delo za par dni, se obračajo tako leno in počasi, da še za jesti ne zaslužijo. In oni hočejo vrhutega na kmetih osemurni delavni čas, pa se takrat ubijajo dan s postajanjem in lenuharjenjem. In kmet naj bi jih za to lenuharjenje še drago plačeval in jim dajal dobre hrane!

Kolikokrat se zgodi, da pride zvečer v hišo k samotnemu kmetu 4—6 takih sumljivih ljudi ter zahtevajo za večerjo mesa, klobas, pijače in tobaka in potem še prenočišča. Za izkazane dobrote se niti zahvalijo ne; pravcati boljševidem, kar je tvoje, je tudi moje.

Naš kmet je usmiljen in rad pomaga staremu revežu in nebogljenemu invalidu, a človeka poprime nevolja, če mora dati rad ali nerad arogantnim dunajskim potepuhom, ki drugače začno psovati in groziti. Zato vsak gleda, da jih odpravi z lepa iz hiše, ker kdo mu bo dandanes pomagal, če mu tak brezvestnež zažge hišo? In izkušnje kažejo, da so taki ljudje zmožni vsakega zločina.

Kmetu nujno primanjkuje delavnih moči in vkljub temu, da dela poletni čas kot črna

živina, sam ne more obdelati vsega polja. Zato pušča njive v celino, da lažje zmaguje. A poleti bo za vsakim grmom v senci ležal dunajski vagabund, ker je prevroče potovati po dnevi in bo gledal, kako se kmet poti v solnčni vročini na polju. Ko se zmračí, bo pa stopil čil in spočit v kmetško hišo zahtevati večerje in prenočišča. In tedaj bi bilo dobro, da bi kmet pustil delo in hitel prinašat nepovabljenemu gostu mošta, gospodinja bi pustila delo v svinjakih in tekla vprašat, kaj blagovoli zaukazati za večerjo, ne bo li črn kruh razpraskal njegovega občutljivega grla, bo li treba peči pogacho? Pastir bi pa moral hitro prignati živino domov, da gre potepuhu po cigarete — na kmetov račun — ker se mu je zahotelo kaditi.

Vse do gotove meje, revežem, ki so potrebni se da, kar je prav in krščansko, ne pa nevrednim, ki dobroto izrabljajo. In kar je preveč, je preveč, kmet mora gledati tudi na se in družino. In kmet naj bi zidal še prenočišča za take delamržne ljudi, ki se itak izogibajo občinskih uradov in orožniških postaj. Menda se bo še zahtevalo, naj ima vsak kmet pripravljeno vedno najboljšo sobo za take dvomljive tujce ter naj jim po večerji še z lučjo posveti spat in ponižno v osem urah noč!

Vedno se piše, da je poljedelstvo v Avstriji še na nizki stopnji, da je še dosti neobdelanega sveta, naj se ljudje bolj intenzivneje pečajo s poljedelstvom — toda na kmetih manjka ljudi za delo, a brezposelnih industrijskih delavcev je skoro en četrt milijona. Strahotno število v primeri s šestimi milijoni celokupnega prebivalstva v Avstriji. Naj bi se industrijski delavci do ta čas, dokler se za izvoz naše industrije ne odpro druga pota, po možnosti vsaj neoženjeni poprijeli kmetškega dela in pomagano bi bilo veliko državi in kmetu.

Pa naj le reče kmet brezposelnemu, naj stopi k njemu v službo, naj pride delat, mašinat ali drva cepit. Ne smem, sicer izgubim podporo — je navaden odgovor. Marsikdo životari rajši lačen ob malenkostni podpori, samo, da ni trebao prijeti za trdo kmetško delo. Drugi zopet bo rekel — 2—3 dni v tednu že pridem delat, dalje pa ne, drugače izgubim podporo.

Tako je dandanes. Ti kmet garaj in plačaj, skrbi, da boš kaj pridelal in opital, a snedli ti bodo dunajski vagabundi. Daleč smo prišli.

Poliv.

Odlomek iz romana „Apokaliptični jezdec“.

Španec Blasco Ibanez je napisal med svetovno vojno roman „Apokaliptični jezdec“. Roman je izšel tudi v nemški prestavi. Roman ima večidel za predmet svetovno vojno. Francoz Marcel Desnoyers se je v mladosti izselil v Argentino. Malo pred izbruhom vojne se je z družino vrnil na Francosko. Sin Julius je vstopil v francosko vojsko. Vzemimo iz romana odlomek, ko se stari Desnoyers v Parizu pogovarja o vojni z ruskim socializmom Črnovom in z Julijevim prijateljem Špancem Argensolo. —

Marcel je menil, da bo prihodnje vrgred (1915) vojne konec — ali vsaj v poletju. Rus je stresel glavo.

„To bo trajalo dolgo, zelo dolgo...“ je rekel Rus.

„Enkrat pa vendar mora biti konec!“ je rekel Desnoyers.

„Brez dvoma, toda kdo ve kdaj?“ Konec bo prišel vsled izmučenosti enega izmed bojevnikov, ki bo isto do poslednjega trenutka skrbno prikrival.

„Nemčija bo premagana,“ je pristavil Rus z glasom trdnega prepričanja. „Ne vem kdaj in kako, ali po vsej logiki mora pasti. Njen mojstrski udarec se ji je v septembru ponesrečil (nemški poraz ob Marni), ko se ji ni posrečilo vkorakati v Pariz in ne uničiti sovražno vojsko. Tedaj je vrgla vse, trumfe“ svoje igre na mizo. Pa ni dobila igre in zdaj nadaljuje s tem, da zadržuje igro, in jo bo še dolgo zadrževala, ker ima še veliko kart. Toda cesar ni dosegla prvi trenotek, ne bo nikdar dosegla.“

Po Črnovem mnenju končni poraz Nemčije ni pomenil njenega razkroja in tudi ne uničenja nemškega ljudstva.

„Mene spravi vsak prenapeti patriotizem v nevoljo,“ je rekel. „Če nekateri ljudje kujejo

PODLISTEK

Pri na smrti obsojenemu.

(Konec.)

Užaljen pa je bil, ko sem mu rekel, naj vzame smrt na se kot pokoro za druge slabosti svojega življenja. „Gospod kurat, vi me žalite, če mi tako govorite, jaz nikomur nisem storil kaj hudega, moja vest je mirna, saj sem še premlad za hudodelstva in v Boga sem zmirom veroval.“ Da ni imel tega čuta, si moram pač razlagati iz pomanjkljive vzgoje. Še enkrat sem rahlo omenil to stvar, a sem dobil še odločnejši odgovor.

Spomnil sem ga umiranja na fronti in po bolnišnicah in sem pričakoval, da ga bode ta misel nekoliko sprijaznila s smrtjo, a nasprotno. „Rad umrjem na fronti, pošljite me na vojno polje, zaprite me v najtemnejšo podzemeljsko ječo, napravite iz mene kar hočete, samo živeti me pustite, le ne biti ustreljen od svojih ljudi. Moj Bog! Biti ustreljen od svojih ljudi! Ko bi mogel...“ Ni dokončal stavka, pogledal naprej mene, potem na okno, vsako stvar po vsej celici in nazadnje je obstal njegov pogled na literški steklenici z vodo; stala je sred mize in dosegel bi jo, če bi vsal in se stegnil po njo.

Uganil sem njegove misli, da išče stvari, s katero bi si sam končal življenje. Ker sem bil stražnika poslal iz celice, sem bil jaz odgovoren za vse, kar bi bil obsojenec v svojem obupu napravil. Kakor hitro sem opazil in razumel ta pogled, sem se takoj močno nagnil na mizo, tako da sem bil jaz bliže steklenici kakor obsojenec. Vprašal sem ga nekaj in ko mi je dal odgovor, sem pomaknil steklenico na drug konec dolge mize. Ostro se ozre v me, ne da bi kaj rekel, videl je, da sem njegove misli pregledal.

Med drugim ga vprašam malo nato: „Imate li kako željo?“ Žalosten me zavrne: „Moj Bog! Kakšno željo naj imam, ko mi edine želje po življenju ne morete spolniti!“ A nato me na enkrat ostro pogleda in mi reče: „In vendar imam še eno željo. Ali mi jo boste spolniti ako jo vam povem?“ Rekel sem mu: „Čisto gotovo, če je to v mojih močeh.“ Spoznal sem, da dvomi, da mu gotove obljube ne dajem. In zato mi reče: „Saj mi je ne boste spolnili, če jo vam tudi razložim.“ Še enkrat sem mu dal prejšnji odgovor in nato mi je začel razkladati zadnjo željo svojega bednega življenja: „Dvojno pismo bi rad napisal in prosim vas, da mi to omogočite in da obe pismi izročite pošti in jih nikakor ne daste v roke sodnikom.“ Opozoril sem ga na cenzuro in ga pripravil do tega, da se zadovolji z dvema dopisnicama. Dal sem mu dve razglednici, katere sem imel pri sebi. „Pisal jih bom dvema človekoma, na katera edina mislim, od katerih se ločim tako težko: mojemu jerobu, ki je edini človek na svetu, ki mi je storil kaj dobrega — in mojemu dekletu. Na zavod, ki ga je pobral na cesti, je pozabil kakor je to navada na svetu: Zavodu, v kateremu je bil kdo vzgojen, skoraj nihče ni hvaležen. Opozoril sem ga na to, da veliko ne sme pisati. In res, bile so kratke besede zahvale in slovesa jerobu, in dekletu besede: jaz moram umreti, auf Nimmerwiederschen! Ne vem, kolikokrat me je prosil, naj oddam dopisnici pošti in ne avditorju. Bral sem v njegovih očeh, da moji obljubi ne verjame.“

Večkrat me je vprašal, koliko je že na uri. Od kraja sem mu odgovarjal po resnici, a začelo me je postajati stran, kaj bode zadnje minute. Zato sem se mu začel za več minut lagati. Bilo je proti sedmi uri, ko me vpraša: „Koliko je že, gospod kurat?“ Zlagal sem se mu: „Tri četrt na sedem.“ „Torej še četrt ure smem živeti?“ je vzdihnil s tistim strašnim jokom. A nisva sedela več ko dve minuti, ko se odprejo vrata in ko vstopi profos z besedami: „Es ist Zeit.“

načrte, kako bi se Nemčija končno javno zafrla, se mi zdi isto, kot če bi slišal vsenemce iz Berlina, ki so razdelili vse dele zemlje!"

Nato je rekel:

„Nemško cesarstvo je treba pošteno poraziti, da svet pride do miru. Treba je streti veliki vojni stroj, ki razdira mir narodov. Od l. 1870 živimo vsi pod najslabšimi okolnostmi. Skozi 44 let se je zarotovala ta nevarnost. Kakšen nemir je napolnjeval vso to dozdevno dobo miru!"

Najbolj se je razburjal Černov nad zgle-dom nemorale, ki ga je rodil ta položaj in zanesel v celi svet: studilo se mu je povelečevanje moči, govorjenje o svetosti uspeha, zmagoslavje materializma, spoštovanje pred izvršenimi dejstvi, zasmehovanje najplemenitejših čustev kot da so ista smešne fraze, prekucnitev na glavo vseh moralčnih vrednosti, ta roparska filozofija, ki je hotela veljati kot zadnja beseda napredka in ni bila ničesar drugega nego povratak k despotizmu, k sili, k barbarstvu prejšnjih zgodovinskih časov.

Želel je, da se potlačijo oni, ki zagovarjajo in odobravajo take tendence, a zategadel ni terjal, da se iztrebi nemško ljudstvo.

„Tudi ono ljudstvo ima velike zasluge, a hkrati ima slab način čustvovanja, ki je njegov delež zgodovinsko ne preveč oddaljenega barbarstva. Ima instinkt (naravni nagon) organizacije in dela in more človeštvu mnogo koristiti. A najprej je potrebno, da dobi mrzel poliv: poliv poraza. Nemci so blazni od napuha, in ta blaznost ogroža in kvarji celi svet. Ko bodo izginili oni, ki so Nemcem včepili strup iluzije po gospodstvu nad celim svetom (Deutschland, Deutschland über alles in der Welt!), ko bo nesreča osvežila njihove misli, in ko se bodo zadovoljili s tem, da ne bodo tvorili drugim nadrejenega, pa tudi ne podrejenega naroda: tedaj bodo tolerantni (strpen) in koristen narod. In kdo ve — morda postanejo celo simpatično ljudstvo!"

Zaenkrat, to se je zdelo Černovu neoprečno, ni bilo bolj nevarnega ljudstva. Njegova politična organizacija ga je napravljala za bojevito tolpo. Ta je bila vzgajana z brcami in je bila podvržena trajnim poniževanjem, ki naj bi izločila lastno voljo, ki se disciplini vedno ustavlja.

„To ljudstvo, ki se samo nazivlja „Herrenvolk“, stremi za tem, da bi res bilo gošposko ljudstvo — toda izven svoje hiše. V svoji hiši pozna manj kot vsi človeško dostojanstvo. Zato tako silno čuti v sebi željo, razšopiriti se čez svet: dvigniti se hoče od lakaja do gospoda!"

S tem je Rus končal svoje modrovanje.

Poliv, ki ga je pisatelj napovedal, je prišel; naj bi streznil tudi naše Nemce, da bi nam privoščili in priznali naše naravne človečanske pravice!

In zdaj se je začel boj za četrt ure človeškega življenja. „Gospod profos, mu zakliče jokajoč in preseč, gospod kurat mi je rekel, da je še le tri četrt na sedem, torej četrt ure imam še pravico živeti“ in tesno se je naslonil na me z besedami: „Gospod kurat, pomagajte mi.“ Profos potegne uro in me srepro pogleda, kakor da bi hotel reči: To pa vi poravnajte, če ste mu res tako rekli. In začel sem obsojencu razlagati, da je prav lahko mogoče, da moja ura ne gre natančno, da je že par minut preteklo od mojih besed, in da imamo na dvorišču še pet minut hoda. In zdaj je začel prositi: „Pustite me živeti vsaj še deset minut, gospod profos, vsaj še deset minut!“ Hladen odgovor se je glasil: „Gospodje že čakajo!“ Dva vojaka z nasajenim bajonetom sta pristopila in prigovarjal sem siromaku, naj se ne ustavlja. Krčevito me prime za roko, in tako sva šla med profosom in stražo, roko v roci, skoz temne hodnike, kjer sem tu pa tam videl in kakem kotu preplašene prebivalce tega žalostnega doma. Celo pot je med jokom ponavljal besede: „Prosim usmiljenja, glejte moje mlado življenje!“ In te besede so bile tudi edini odgovor, ko so mu na dvorišču še enkrat prebrali obsodbo, te besede je ponavljal, ko so mu zavezali oči, te besede je še klical, ko so mu dve puškini cevi že bile nastavljene na čelo in dve na srce, te

Seja deželnega kulturnega sveta dne 2. marca 1924.

Davek na blagovni promet: Davek na blagovni promet se meri po katastralnem čistem donesku tako, da se ta 2000krat vzame. Do zdaj pa so davkarije računale ta davek tudi od postranskega zasluzka: od vožnje, od zasluzka za prešanje i. dr. Zdaj so dobile davkarije ukaz, da se voznina več ne vračunava, tudi lesovina ne več, ki jo da posestnik na žago ter jo porabi za domače popravke; od plače za žaganje pa se davek odmeri in ga mora seve kmet plačati. Do zdaj se je vračunavala tudi vrednost desk; tisto velja odslej tudi za domačo meljo. Znaprej se mora po kaki nesreči — povodnji n. pr. — davek primerno znižati.

Državno gozdarstvo: Na posvetovanju predsednikov dež. kulturnih svetov se je izrazila zahteva, da se naj posamnim gozdarskim oskrbništvom pusti čimvečja prostost. Odstavljanje uradnikov tudi tu naletava na ovire. Vobče vsakdo ve, da je uradnikov preveč, a vendar ima vsakateri svoj opravek. Državno gozdarstvo je postalo pasivno (vsako leto 14 milijard primanjkljaja), ker se je na Nižjeavstrijskem nastavilo 1400 delavcev kot državne uslužbenice s pravico do pokojnine. V nižjeavstrijskih državnih gozdih pa leži 20 do 30.000 metrov lesa, ki se je leta 1922 posekal, a še zdaj tam trohni, ker ga delavci ne marajo spraviti. Bili so nekaj časa tam koroški delavci, ki so na dan spravili po 5 do 6 metrov, domačini pa niti dveh niso, in koroške delavce je oskrbništvom moralo zopet odpraviti. S 45 leti gredo ti delavci v pokoj in žive potem na državne stroške. Na Koroškem je gozdarsko oskrbništvom visoko aktivno, druga oskrbništvom so obremenjena s servituti, ki se morajo varovati ljudstvu v prid. Opozarja se na gozdarsko oskrbništvom v Milstatu, kjer so bili do zdaj nameščeni en dvorni svetnik in trije gozdarji, pa bi lahko en gozdar vse opravil.

Konjereja.

V deželi je nastavilo 96 državnih in 76 zasebnih žrebcev, izmed njih je 80 noriških, eden traber; med zasebnimi je 70 noriških. Starih celjakov se je 52 zamenjalo z mladimi. V oskrbovanju vročekrvnih žrebcev so nastajali naprej nedostaki, ker je s temi konji več sitnosti kakor z drugimi; zato so se zopet postavile državne žrebčarne v Grabštanju in Škocijanu. Lani se je spustilo 7249 kobil. Letos se je potrdilo samo 55 zasebnih celjakov, ker se ljudi ne pečajo več toliko s konjerejo. Konji se težko prodajajo in zato se konjereja omejuje na kraje, kjer je veliko kislih travnikov.

Za našo konjerejo so velikega pomena Osojske Ture. Tam je bilo lani 22 dveletnih in 8 letnih žrebcev, za katere se je počez za vsakega izkupilo 34 milijonov. Letos je tam samo 7 domačih in 7 tujih, iz Zgornje Avstrijske; ne-

dve besede, ne izgovorjene do cela, so mu v smrti zamrle na ustnicah...

Od sodnije sva šla skupaj s poveljnikom polkovnikom in rekel sem mu samo besede: „Danes sem doživel nečloveške stvari, meni se zdi, da to ni bilo prav.“ Odgovoril mi je trdo in odločno: „Kaj pa bi tudi moglo postati iz tega fanta, ki ni imel ne očeta ne matere. Na Dunaju so ga prijeli v neki hiši in ni mogel povedati, kaj tam dela. Dobro, da se ga je človeška družba znebila...“ Videl sem, da je vsak razgovor nemogoč.

Moral sem iti v vojaško kapelico, kjer so me že čakali vojaki. Rajši bi bil izostal, a nisem smel. Tudi sem z obsojencem mnogo govoril o današnji sveti dani. In tako sem pristopil k oltarju. A bolj kot kedaj v svojem življenju sem se čutil ta dan nevrednega stati pred oltarjem gospodovim. Roke moje so se mi zdele okrvavljene od po nedolžnem prelite krvi. Žal mi je bilo, da sem pristopil.

Naglo sem po končani službi božji odložil mašna oblačila in hitel v samotni park proč od ljudij, pred katerimi me je bilo sram. A eno spoznanje se mi je rodilo v tej uri, spoznanje, zakaj ta vsi ljudje tako težko umiramo: ker si smrt ne izvolimo sami, ampak ker smo vsi k smrti obsojeni!

kateri so izborne kakovosti. Pri letošnjem potrjevanju se je videlo, da so najboljši celjaki v deželi iz Osojskih Tur.

Izbirale in zaznamovale so se tudi za plemne sposobne kobile. Vseh se je pregledalo 503 žrebečjih kobil, 139 dve- do triletnih in 30 letnih. Za plemne popolnoma sposobne se žigosajo na levem stegnu, manj sposobne a dopustne na vratu, žrebice na levem sedlu. Grabštanjski toplokrvni konji so v Avstriji najboljši. Država bo za vojaške potrebe kupila 260 konj, četrtinka se kupi na Koroškem, kar bo za konjerejce precejšnija olajšava.

K premiranju so se najboljši konji pripeljali v Weitensfeldu, beljaški so prešibkih kosti. Toplokrvnih konj se je že manj gojilo, ker ni bilo primernih žrebcev, zdaj je država dala v Grabštanju izborne celjake, tudi Tinje so dobro oskrbljene.

Živinoreja.

Živinoreja je v minulem letu očitno napredovala. Krme je bilo dovolj, četudi je bila v kakovosti manjvredna. Stopila je v veljavno nova postava za potrjevanje bikov. K potrjevanju se je pripeljalo melanske pasme 804, potrdilo 666, bele pasme 306, potrdilo 239, simendolskih 54, potrdilo 32, murbodenskih (Labudska dolina) 56. Premiralo se je po teh pasmah 130, 82, 30, 10 bikov, podpiralo se jih je 58. Potrjenih bikov je torej v deželi 1424, krav imamo 78.000; in sicer 39.000 melanske pasme, 33.800 bele, 3300 murbodenske, 1300 simendolske pasme. K temu pride kakih 600 montafonskih. Koder imajo belo živino, je vse premalo juncev; pričakovati je, da se jih pri pomladanskem potrjevanju pripelje toliko, da bo število zadostovalo. V nekaterih občinah Celovške okolice so začele občine skrbeti za junce. Težave dela ločitev melanske od bele živine. Med tema pasmama je širok pas, kjer se plemne meša, kar je živinoreji le v kvar. V gorah prodira melanska živina, mnogi posestniki pa se zopet držijo bele; tako v Kotmari vasi, v Zihpoljah, Radišah, Galiciji. V teh krajih ljudje tudi nimajo dosti smisla za živinorejo. (Ko se čuje tako očitjanje, moramo zopet naglašati, da je naše nespametno šolstvo krivo gospodarske zaostalosti. Mladina v šolah ne dobi nobenega veselja do nadaljne gospodarske izobrazbe.) Kulturni svet zopet misli prirediti posestvo za rejo bikov, kjer bi mogli posestniki vsak čas za primerno ceno najti, kar se potrebuje. Pri živini se ne mora gledati samo na lepo zunanjo obliko in težo, gledati se mora tudi na korist, ki jo daje z mlekom. Med koroškimi Nemci obstoji že 11 društev, ki skoz leto merijo mleko vsake zapisane krave in je preiskujejo. Vrhutega bodo na Zgornjem Koroškem ustanovili živinorejsko zvezo za melansko pasmo, ki bo z drugimi zvezami na Solnograškem, Bavarskem in Tirolskem delala za povzdigo pasme.

Zanimive so številke, ki jih poročajo kontrolna društva. Krave, ki jih kontrolna društva nadzorujejo, dajale so počez mleka:

V Lurnfeldu 2334 litrov v letu, v Reihenaui 2053, v Arijahu 2286, v Althofenu 2342, v Salvatorju 2332, v Hörzendorfu 2045, v Št. Jurju 2400, simendolske 2314 litrov v letu.

(Edino le simendolskega društva se udeležuje nekaj Slovencev, in še to društvo ima Bauernbund v rokah!)

Najboljšo molzno kravo ima predsednik kulturnega sveta, Supersberg. Ta krava je dala lani 6086 litrov mleka!

Sicer so dale najboljše molznice: V Reihenaui 4587 litrov, v Salvatorju 4104, simendolska 3885, v Arijahu 3833, v Althofenu 3764, v Lurnfeldu 3454 litrov.

Molžečnost je seve odvisna od starosti: junica ne molze več ko 1600 litrov, šele s petim letom daje krava vse mleko. Tudi se izgubi mleko na planinah; krava, ki daje v hlevu 3000 litrov, jih da na planini samo 2000. Kontrolna društva opazujejo zdaj 3500 izbranih krav. Težko pa je dobiti potrebnih pregledovalcev, ker je plača skromna in dosti dela; najboljše bi bilo, če bi to delo sprejemali stari posestniki.

Pri premiranju živine so imeli v Salvatorju najlepšo živino. Odslej se bo gledalo, da se junci dobivajo kolikor mogoče iz hlevov, ki se nadzorujejo. Zadržna misel pa se mora pri ljudeh veliko bolj poživiti, ako se naj živino-

reja kmalu in izdatno dvigne. (To velja še čisto posebno za naše Slovence.)

(Konec prihodnjič.)

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Generalni ravnatelj narodne banke je povedal, da dobimo kmalu šilingove bankovce, nekaj pa jih je že v prometu, in sicer koncem aprila 10šilingove, maja 100šilingove in koncem julija 5- in 20šilingove, 100šilingovi bankovci pa so v prometu že od 26. marca. — Orožniki so predali vladi spomenico s kratkim rokom. Zahtevajo ureditev stranskih pristojbin, pristojbin za uniforme, prehrano v službi itd. Povolji jim tudi ni, ker ne smejo nositi civilne obleke. Vlada je odgovorila, da se bo z zadevo bavil ministrski svet. Ta odgovor je žandarne tako razjezil, da so se slušali že glasovi o predstoječem štrajku. Menda se vendar ne bo jedlo tako vroče, kakor se kuha, ker so si gospodje varnostni uradniki premislili in vendar ne bodo pričeli s stavko. Ki od države sprejemajo, lahko stavkajo, drugače pa bo, ako začnejo štrajkati oni, ki državi dajejo. — Finančni minister dr. Ahrer se je odpeljal v London, da se pogaja o posojilu. — Konferenca dežel je izvolila več komisij z določenim delokrogom. Finančna komisija se bavi tačas z reformo davka na pijače in z delitvijo davkov. Obstaja upanje, da se bodo zedinili. Predvsem deželam finančna kontrola ni dišala, vendar so pristale na to, da dobi vsaka dežela svoj kontrolni urad — kot Dunaj —, nad tem bo stal še računski dvor kot najvišji kontrolor. Dr. Ahrer pravi, da bodo morale dežele prevzeti vse zvezne in avtonomne urade in uradništvo ter jih združiti. To se zgodi brez zvišanja davkov, samo zveza bo smela manj tirjati.

Jugoslavija. Verifikacijski odbor je poročal o potrjenih poslanskih mandatih novi skupščini, ki se je prvič sestala 22. marca. Seja je bila tako viharna, da je prišlo dvakrat do pretepa, ker je eden opozic. poslancev povdarjal, da sta v skupščini dve vrsti poslancev, izvoljeni od naroda in izvoljeni od vlade. Končno so bili vsi nesporni mandati potrjeni. Davidovič je prečital program „Bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije“, o katerem smo v našem listu že govorili. Opozic. blok je sestavil poseben obrambni odbor, ki bo vedno zasedel prve klopi v dvorani in pazil v prvi vrsti na točno izvajanje poslovnika ter vložil proti kršenju takoj protest. V slučaju, da bo vlada ovirala govornike opozicije, bo opozic. zavzela isto stališče napram vladnim govornikom. Obrambni odbor bo preprečil vsak dejanski napad na poslance opozicije. Najbolj pereče vprašanje je bilo, kaj storiti z mandati Radičeve stranke. Verifikacijski je predlagal razveljavljenje, a vladne stranke so čakale na razvoj debate ter o tem šele v zadnjem trenutku sklepale. Predvsem se je pričakovala jasna beseda s strani sedanjega vodstva hrvatske republikanske seljačke stranke, ki jo je napovedoval blok narodnega sporazuma. In res je povzel besedo predsednik kluba Pavle Radič in v 2 in pol ure trajajočem govoru priznal, da je vidovdanska ustava velika pridobitev, ki jo je treba čuvati, brezpogojno priznal dinastijo Karadjordjevičev, državno in narodno jedinstvo in ugotovil, da stranka kot taka ni imela zvez z boljševiki. Na podlagi tega je ministrski svet sklenil, da se mandati poslancev v preiskovalnem zaporu razveljavijo, mandate poslancev, ki so bili že prej poslanci, naj prouči posebna preiskovalna komisija, 19 mandatov — novi poslanci — se potrdi.

Tudi republikanci za združene Avstrije z Nemčijo. Gibanje za združenje Avstrije z Nemčijo napreduje. V Avstriji so se izreklo za združitev skoraj vse stranke. V Nemčiji bodo nemški nacionalci mogli v kratkem zabeležiti isti uspeh. Po nacionalistih, socialnih demokratih, so se sedaj izrekli za združitev še republikanci. Kakor poroča „Vorwärts“, se je vršila v Berlinu velika svečanost v proslavo spomina v boju za državljanske pravice padlih borcev v marcu 1848. leta. Na tej proslavi je govoril tudi predsednik republikanske organizacije „Reichsbanner“, ki šteje že 3 milijone organiziranih članov. Dejal je, da se bodo člani „Reichsbannerja“ vedno spominjali junakov

marčne revolucije. Upajo, da bo ves nemški narod združen v eni državi. Nikakor pa nočejo, da bi nemški narod vladal nad drugimi. Pač pa ne odnehajo od zahteve, da se ustvari potom združitve Avstrije z Nemčijo Velika Nemčija.

Egiptovski parlament razpuščen. Egiptovska narodna skupščina je izvolila za skupščinskega predsednika Zaglul pašo s 121 proti 85 glasovi. Izid volitev je presenetil vse, ker se je uradno vedno naglašalo, da je velika večina poslancev proti Zaglul paši. Vlada je izvajala posledice in prosila parlament za zaupnico, ki jo je z 39 glasovi večine odbil. Zato je vlada podala ostavko, ki je kralj ni sprejel. Ministrski predsednik Zivar paša je nato parlament razpustil.

Japonska gosposka zbornica proti splošni volilni pravici. Večina gosposke zbornice se je izrekla proti uvedbi splošne volilne pravice. Zato so pristaši splošne volilne pravice priredili velike demonstracije in vdrli v gosposko zbornico, kjer so pretepli več članov zbornice. Zbornica je nato sklenila, da stavi z avstrijskega reda vprašanje volilne pravice, ker jo notranji minister ni hotel braniti pred demonstranti.

DOMAČE NOVICE

Promocija dr. Hainischa. V veliki slavnostni dvorani univerze je bila svečana promocija zveznega predsednika dr. Mihaela Hainischa za častnega doktorja državnih znanosti. Svečani promociji so prisostvovali člani vlade, diplomatični zbor, znanstveniki in zastopniki prosvetnih društev. Rektor univerze je v svojem govoru omenjal odlično delovanje zveznega predsednika na socialnopolitičnem, literarnem in znanstvenem polju, poudarjajoč, da je zvezni predsednik dr. Hainisch pravi vzgled marljivega zastopnika nemške znanosti. Nemški duh, nemška znanost in nemška umetnost dokažejo svetu, kako napačna je bila sodba o nemškem narodu v zadnjih desetletjih. Zvezni predsednik dr. Hainisch je v svoji disertaciji očrtal državno-politični in socialno-politični razvoj Avstrije v zadnjih desetletjih ter je to predavanje zaključil z vsklikom: „Avstrija nad vse, le če hoče!“

Št. Iij ob Dravi. (Tako znajo.) Pred kratkim je poslal nek posestnik svojemu sosedu sledeče pismo: „Wie Könen erlauben in meinen Raut Ihwer mein Reken Fahren Fier Si ist Kein Wög dort Faren sie auf eiren grund und niht auf meinen lh werde sie schon Lernen.“ Evo vam sadove utrakvističnih šol, ki jih toliko hvalite!

Bekštanj. Prav zanimivo je zasledovanje šolskega vprašanja na naših šolah. Celo najvišji državni činitelj kakor naš državni kancler Ramek in jugoslovanski minister Pribičević so imeli priložnost, podati tozadevno svoje izjave. Resnica je gotovo na strani gospoda Pribičevića, ki trdi, da je značaj koroških utrakvističnih šol pravzaprav nemški, da so torej to popolnoma nemške šole. Da te šole pri našem ljudstvu niso priljubljene, je tudi istina. Te šole so pri naših ljudeh osovražene, ker našim otrokom ne dajo možnosti, priučiti se vsaj za silo slovenskega pismenega jezika. V resnici se podaja na njih samo nemški pouk. Otroci niti slovenskih pozdravov ne bi poznali, ako bi jih ne slišali doma pri svojih starših. Krajni šolski svet v Maloščah je n. pr. že pred meseci zahteval po svoji večini vpeljavo slovenskega pouka kot učni predmet vsaj 3 ure na teden in sicer pri dopoldanskem pouku kot obvezen predmet za vse otroke, ker more znanje slovenščine iz šole stopivšemu otroku le koristiti. Za to zahtevo merodajni so bili tedaj le praktični razlogi. A kaj so storile šolske oblasti? Milostljivo so dovolile, da se ima na teden 2 uri po popoldanskem pouku vršiti poučevanje slovenščine za tiste otroke, katerih starši zato posebej prosijo. Samoobsebi umevno je, da utrjeni šolar nima več posebnega zanimanja za tak pouk, ker mora z žalostjo gledati, kako gredo oproščeni šolarji domov. Da velenemški učitelj, ki je prišel v slovenski del dežele v svrhu ponemčevanja, deluje več ali manj skrito proti sklepu krajnega šolskega sveta, je tudi

razumljivo. Da pa se najde minister, takorekoč prvi mož v državi, ki potvarja resnico, je navadnemu kmečkemu človeku neumljivo. Gosp. Ramek, mi odklanjamo utrakvistično šolo in želimo tako, ki bo usposobila človeka tako v slovenščini kakor v nemščini. Znanje jezikov namreč nudi človeku več prilike do dobrega in zadostnega kruha, kot pa en sam jezik, ki niti svetovne veljave nima. Zelimo pa, da nam pripomore Društvo narodov v Ženevi do naših pravic!

Vogrče. (Heimatbund.) V zadnjem času se pri nad od gotove strani pridno agitira za „Heimatbund“, in sicer z nemajhnim uspehom. Dalo se je vjeti v Vogrčah in Replah precejšnje število fantov in posestnikov. Da se naši narodni odpadniki zatekajo pod okrilje „Heimatbunda“, razumemo, a da se naši ljudje dajo k njemu zapisati, je neumljivo. Vzrok temu je edinole nevednost. Da je „Heimatbund“, kakor pravijo agitatorji, nepolitično društvo, ni res. „Heimatbund“ ni nič drugega kakor „Heimatdienst“ št. 2., ali „Heimatdienst“ brez socialnih demokratov in je potemtakem strogo politično in najzagrizenejše nemško-narodno društvo. Njegov pravi namen je: Smrt koroških Slovencev. Vsaj se še spominjate, kako ljuto je „Heimatdienst“ po plebiscitu preganjal nas koroške Slovence. Člani „Heimatbunda“ nastopajo kakor n. pr. 1. marca t. l. v Ivovlju pri Kotmari vasi, pogosto na naših gospodarskih shodih, jih razbijajo ali pa zabranijo, in zmirjajo našega poslanca, g. Poljanca, in slovensko duhovščino (n. pr. v Ivovlju) z najostudnejšimi psovkami. Takemu društvu naj potem pristopi Slovenec? Slovenci, zlasti vi slovenski fantje, nikar ne nasedajte ljudem, ki s pijačo kupujejo vaše prepričanje! Pustite raje „Heimatbund“ tistim, ki so že davno svoji materi pljunili v obraz, vi pa ostanite značajni! Mi Vogrjani se ne moremo ravno ponašati z bogastvom; ali eno pa imamo, kar je več vredno kot denar, to je naša slovenska značajnost in naše dobro ime. Tega ne prodajmo za nobeno ceno ne! Naš Heimatbund bodi naše izobraževalno društvo! Tega se oklenimo s celim srcem in z vsem navdušenjem, da tako rešimo sebe in svoj narod! Kaj ta „Heimatbund“, kaj ta „Heimatschutz“! Treznost in varčnost, to sta najboljši „Heimatbund“ in „Heimatschutz“ za Korošce. Tega je uboga Avstrija najbolj potrebna. Tega, treznosti in varčnosti, učite predvsem našo mladino, ne pa navajajte jo k pijančevanju, potem ste rešili svojo domovino!

Blače v Zilski dolini. Ko sem bral zadnjič v „Koroškem Slovencu“, da je v naši občini 384 Nemcev in 121 Slovencev, sem se res začudil in poiskal dva koledarja Südmarke od leta 1915 in 1925. Tam stoji, da je po ljudskem štetju od l. 1900 bilo v Blačah 6 Nemcev in 540 Slovencev, v Goričah 27 Nemcev, 638 Slovencev, v Goričah 27 Nemcev, 638 Slovencev, od leta 1910 pa v Blačah 18 Nemcev in 580 Slovencev, Štebnu na Zili 138 Nemcev in 1713 Slovencev, Goričah 62 Nemcev in 539 Slovencev. In po zadnjem poročilu imajo Blače 384 Nemcev in 121 Slovencev, Šteben na Zili 1431 Nemcev, 200 Slovencev, Goriče 262 Nemcev, 341 Slovencev. Lahko trdim, da se v imenovane 3 občine od leta 1900 do leta 1923 ni priselilo 5 nemških družin. Ako bi se ljudsko štetje prav vršilo, bi se moralo pisati: Blače 6 rojenih Nemcev, 378 nemčurjev in 121 Slovencev, in ravno tako tudi po drugih občinah. Tako sodi o najnovejši uradni (!) ljudski golju-fiji priprost kmet!

Radiše. (Ljudsko štetje.) Ko smo še kot otroci živinco pasli, smo se igrali po slovensko; ko smo potem kot možje odrasli, smo se ženili po slovensko, ko bomo pa kot starčki ta svet zapuščali, bomo pa še k Bogu zdihovali po slovensko. Ja, kdaj smo pa bili potem Nemci? Vprašajte pri nas osemdesetletnega, treznomislega moža, vprašajte deset let starega, pametnega otroka, koliko je pri nas Nemcev. Vsi vam bodo enako odgovorili, da pri nas rojenih Nemcev ni. Le kake tri pare priseljenih je med nami. In naši šolski gospodje so jih naštel več kot polovico. Ali se ti gospodje ne sramujejo pred nami, postavljati resnico tako na glavo? Da so ljudje tako nezavedni, je v prvi vrsti kriva le naša šola, ki nam našo deco

tako vzgojuje, da se potem svojega rodu sramuje. Ali mogoče ti gospodje mislijo, če kdo zna par nemških besed, da je že Nемеc. In nazadnje, komu ti ljudje lažejo, ki se dajo za Nemce zapisati? Nam se ne morejo, ker jih dobro poznamo, sami sebi tudi ne, ker dobro vedo, da so Slovenci. Tedaj lažejo samo javnosti in vladi. Sram naj jih bo!

Kazaze. Svoje ljube so obiskali 22. sušca gosp. poslanec Poljanec in ljudstvo, ukaželjno razveselili z jako ljubeznivim govorom. Podali so poljudne potrebne nauke kmetom, gospodarjem in gospodinjam ter mladini, v celem govoru se je poznala gospodu ljubezen do kmetijskega ljudstva, zlasti mladine, ki so jo bodrili, naj rada bere koristne reči in se pridno uči za resno žavljenje. Prijaznega tona in lahko umljivega govorjenja se je treba od tega gospoda učiti. Kažanom so že dobro znani, ker so že opravljali tu tudi božjo službo. Škoda, da ne morejo večkrat priti. V eni uri se ne da vse povedati, naukov je veliko treba. Zlasti taki, ki že sami marsikaj skušajo in berejo, radi slišijo še druge skušene može. Radovedni smo, ali se bojo fanti zganili, da skupno z drugimi oživijo izobraž, društvo.

DRUŠTVENI VESTNIK

Društvo slov. diletantov v Borovljah naproša sosedna društva in prijatelje iger, da bi mu poročali, kjer bi se dobila na posodo ali na prodaj 1—2 iztisa družinske drame „Sin“. (Spisal E. Gangl.)

Sele. Izobraževalno društvo priredi na velikonočni pondeljek popoldne ob 2. uri pri Mažeju lepo igro „Stari in mladi“.

Pilberk. (Pustna prireditev izobraž. društva.) Prireditev na pustno nedeljo je zopet dobro izpadla. Pokazali so naši fantje in dekleta, da so za kaj sposobni. Najprej so nastopila dekleta s šaljivo pesmijo „Kmečka dekleta in mestne gospodične“ kjer se prepirajo, ktere da več veljajo in se končno sporazumejo, da je nabolše, ako se vse lepo rade imao. To se je tudi zgodilo in so na konec vse skupaj lepo zapele. — Fantje so igrali šaloigro „Občinski tepček“. Pri tej igri so se vsi res nasmajali in tudi lahko, ker igra je bila zabavna in fantje so igrali dobro. Vsi, ki so kljub slabemu vremenu prišli na prireditev, so se razšli zadovoljni.

Brnca. Igra, katero je uprizorilo 22. svečana t. l. tukajšnje pevsko in tamburaško društvo „Dobrač“, je vrlo uspela. Prostor pri „Gobrnu“ na Brnci so bili nabito polni. Igraledeča veselica je bila tudi jako dobro obiskana. Na veselih obrazih udeležencev se je zrcalilo radostno razpoloženje. Prireditev je bila dokaz, da se znamo veseliti od srca do srca. Marsikateri, doslej Slovence po strani gledajoč, se je prepričal, da nikogar ne sovražimo, ampak da hočemo gojiti slogo in mir in prijetno sosedovsko sporazumljenje. Tako sporazumljenje med nami je nemški gospodični trn v peti. Iz Beljaka so prišli namreč ta dan gosp. nadporočnik Arnejc, nadporočnik Lindl (oba oficirja) in drugi ter sklicali v nasprotni gostilni ustanovni shod nemških komitašev (zur Abwehr der Tat), kakor trdijo sami v svojih poročilih. Namen njih prihoda je bil tudi, da nas nabijejo in nam našo prireditev onemogočijo. Ena najbolj zlaganih njih trditvev pa je bila ta, da so pri igri razobešene jugoslovanske trobojnice. Seveda so nas naznanili našim orožnikom. Orožniki seveda takih prepovedanih barv niso mogli najti, pač pa eno na steni naslikano rožo, za katero je vzhajalo jutranje solnce. Ker ta korpus delikti ni bilo mogoče konfiscirati, je prišel iz Beljaka policijski šef si ogledat prestopke postave, ki ga je napravila slikarsko nadarjena slovenska deklica. Ta mož je imel boljše oči kot Bachmann e tutti quanti, pa tudi boljše vest in ne toliko strahopetnosti pred presneto jugoslovansko barvo. Ta naša toliko osovražena, nedolžna prireditev je bila uprizorjena v prid popravit na cerkvenih orglah v farni cerkvi. Pa tolik tam-tam! Ubili in snedli bi nas, če bi mogli.

Vogrče. Naše izobraževalno društvo šteje sedaj 55 udov. Imelo je v minulem poslovnem letu 8 sestankov, priredilo je dve igri in eno

tombolo, ki je vrgla z igro „Garcia Moreno“ vred 6 milijonov kron čistega dobička v korist našim novim zvonovom. V preteklem letu smo, žal, izgubili svoje društvene prostore in se sedaj zbiramo k sestankom v župnišču. Ker za igre nimamo drugega prostora kakor farovski škedenj, jih moremo prireirati samo v poletnem času. Upajmo pa, da nam zasije še kedaj srečnejša zvezda. Do tedaj pa vstrajno naprej po poti poštene, narodno-katoliške prosvete!

GOSPODARSKI VESTNIK

O gnojenju krompirja. K tem članku, ki se je objavil v 11. številki „Kor. Slovenca“, je za takojšnjo razumevanje koristi pri uporabi umetnega gnojila potrebno podati račun o stroških za gnojilo in vrednost večjega pridelka krompirja. Stroški za 1 hektar brez hlevskega gnoja bi bili sledeči: 250 kg kalijeve soli po 14,4 Š za 100 kg 36 Š, 400 kg superfosfata po 14,2 Š 56,8 Š, 180 kg amonijakovega dušika po 37 Š 66,6 Š, skupaj 159,4 Š. Zvišanje pridelka znaša 51 stotov. Izkupek krompirja po tržni ceni 0,18 Š za kg je torej 918 Š. Cene gnojila so računane franko Celovec, ako upoštevamo še 10% stroškov, to je 15,94 Š, je vrednost krompirja še vedno 742,66 Š za 1 ha. Umetni gnoj je priporočljiv.

Vrednost gozda. Vsekupna korist lesa se računa od 100 do 400 kubičnih metrov na oral. Vsako leto bi se torej pri 100letni rastni periodi moglo sekati 1 do 4 km². Ako imamo enakorastni gozd, katerega še ne moremo izkoristiti, se njegova celokupna vrednost izračuna sledeče: Vzame se poprečni letni prirastek n. pr. 2 kubična metra na oralo, to število se pomnoži s številom let, katero že gozd raste (n. pr. 30 let) in s številom oralov (n. pr. 10) ter dobimo na ta način celokupno množino lesa. (2 × 30 = 60 × 10 = 600). Vrednost teh 600 kubičnih metrov po 15 Š bi znašala 9000 Š. Letni prirastek bi znašal 20 k. m. ali 300 Š. Kapital v gozdu bi se obrestoval po 3,3% kar je proti sedanji visoki obrestni meri jako malo. Koroška ima 456,156 ha gozda. Na vsako osebo odpade 1,13 ha, vsakoletni prirastek znaša na 1 ha poprečno 2,9 k. m., kar je na leto 1,2 milijonov m³. Od teh odpade na okrogel les 768.000 m³ (okroglo 48.000 vagonov), na kurjivo 432.000 m³ (27.000 vagonov). Izvoz iz Koroške je obsegel leta 1921 14.744 vagonov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Po avtonaredbi mora imeti vsak avtomobil svoj znak in svojo številko, in sicer dunajski (na Dunaju prijavljen) A, nižjeavstrijski B, gornjeavstrijski C, solnograški D, tirolski E, koroški F, štajerski H, graški K, gradiščanski M in predareški W. — Na Dunaju je vsled gladi umrl krojač Kulik, ki je zapustil 400 milijonov. — 7 kandidatov kandidira na mesto nemškega državnega predsednika. — Turška vlada je ukinila tobačni monopol in država prevzame izdelavo tobaka v svoje roke. — Uradniki z odpravo treh praznikov niso zadovoljni ter so proti temu protestirali. Ljubše bi jim najbrž bilo, ako bi se odredilo še več praznikov. — V Ameriki je 700.000 zakonskih parov pod dovršenim 16. letom. — Turška vlada je poklicala pod orožje 75.000 vojakov, da čim preje uduši vstajo Kurdiv. — Policija v Los Angelosu je aretirala neko žensko, ki je prodajala navorojence za ceno 175 do 200 dolarjev. — Obrestna mera se v Avstriji ne zniža. — Žitne cene so v Ameriki zopet padle. Na borzi je vsled tega nastala prava panika. — Meseca maja bo reševala v Ženevi mednarodna konferenca vprašanje potnih listov in vizumov. — Dohodki solnega in tobačnega monopola so znašali v februarju 34,5 milijona šilingov. — Zanaprej je dovoljeno vzeti poljubno vsoto denarja v inozemstvo. — Med Varšavo in Krakovem je skočil brzovlak s tira. Štirje vagoni so razbiti; 3 potniki so mrtvi. 5 težko in 12 lahko ranjenih. — Brezposelnih je bilo 21. marca na Koroškem 5329. Število se krči, kar znači, da je zopet več dela. — Eksplozija v Hamburgu je raznesla 80 m dolg parnik in ubila 10 delavcev. — Pri železniški nesreči pri Poitiersu na Francoskem je bilo 5 oseb mrtvih in 40 ranjenih.

Vrtinci — cikloni, tornadi. One grozne viharje, kakor je zadnjič eden uničil toliko hiš, imenujejo v Ameriki ciklone ali tornade. Ciklon je grška beseda, tornado španska, pomen je isti: vrtinec. Nastanejo navadno tedaj, če je blizu močnega zračnega pritiska velik pomanjkljaj zraka. Običano nastopijo v vročem letnem času, le prav redko pozimi. Tornadi so izredno močni, se premikajo zelo hitro, večinoma od gozopada proti severovzhodu, njih na stotine kilometrov dolga pot je označena po strašnem opustošenju. Doba glavnega sunka, ki vse podere, gre redkokdaj čez eno minuto. Skoraj trenutno so razrušene hiše, izruvana ali polomljena drevesa itd. Vsa prikazen je bolj podobna strašanski eksploziji kakor viharju. Premer vrtincev je večinoma manjši kakor 300 metrov. Nerodno je, ker nastopajo cikloni večinoma v skupinah. Če je eden prenehal, nastane pogosto drugi, ne daleč od prvega, in je tako uničen lahko širok pas. Težko si je razlagati, zakaj imajo ti vrtinci tako strašno moč. Eden vzrokov je ta, da gre gorovje v Ameriki od juga proti severu in se v tej smeri izvrši tudi izmenava mrzlega polarnega zraka z vročim tropskim. Toplota je različna, vlažnost različna, pritisk različen, zato učinek tak.

Listnica uredništva.

Juhov. Dobili smo, nismo mogli prebiti.

UMETNI GNOJ

za spomladansko gnojenje, cement znamke Lorüns in Gmunden, moko najboljših vrst, deteljno seme, ravnike in pete, ter ribjo moko za govedo in prašiče ima vedno v zalogi

Južnokoroška gospodarstvena zadruga v Sinči vasi

49

Slovanska zavarovalnica na Dunaju

zavaruje proti požaru, odgovornosti, nesrečam na železnici, vlogu, za življenje itd.

Slovanska zavarovalnica

zavaruje pod najugodnejšimi pogoji z najnižjimi premijami.

Slovanska zavarovalnica

nudi članom Pol. in gosp. društva znaten popust.

Samo pri Slovanski zavarovalnici

bodo zvišali zavarovalnino in se nanovo zavarovali slovenski posestniki.

Obrnite se takoj na zastopstvo Slovanske zavarovalnice, Celovec, Viktringerring šte. 26.

Tovarniška zaloga usnja

Julijus Blass

Celovec, Novi trg šte. 4

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.